

УДРУЖЕЊЕ ЗА
ПОЛИТИЧКЕ НАУКЕ СРБИЈЕ
The Serbian Political Science
Association

Јове Илића 165
11000 Београд, Србија
Телефон: (011) 3092 821
Факс: (011) 2491 501

Jove Ilića 165
11000 Belgrade, Serbia
Tel: (+381 11) 3092 821
Fax: (+381 11) 2491 501

www.upns.rs

Poziv za dostavljanje predloga saopštenja za Sabor politikologa, godišnju konferenciju
Udruženja za političke nauke Srbije

DEMOKRATSKI OTPORI NORMALIZACIJI AUTORITARIZMA U EVROPI: NASLEĐE, IDEJE I OBLICI DELOVANJA

23-24. septembar 2017. godine, Beograd

Snažni autoritarni trendovi su zapljusnuli kontinent poslednjih nekoliko godina. Populisti i krajnja desnica danas rutinski postavljaju pitanja na dnevni red u „starim“ i „novim“ demokratijama u Evropi, a u nekima su blizu vlasti, podržani nezadovoljstvom građana ekonomskom, migrantskom i bezbednosnom krizom. U postkomunističkim zemljama, novi autoritarci postepeno postaju dominantna politička snaga. Hegemono gledište s kraja Hladnog rata prema kojem su liberalne i demokratske ideje i ustanove jedine legitimne – koje je dugo slabilo autoritarne vladare i jačalo demokratske snage – uglavnom je nestalo s globalne scene.

Novi autoritarci u evropskim demokratijama već su uzdrмали slobodu štampe i oslabili različita ograničenja izvršnoj vlasti, uključujući parlamente, sudove, antikorupcijska tela, centralne banke i različite regulatorne agencije. U nekima od ovih država, naročito na Balkanu, izbori više nisu slobodni i poštjeni. Mada su ovi režimi i dalje kompetitivni, ovo obeležje se sada ispoljava u obliku koji odgovara mešovitim – a ne demokratskim – režimima. Iako koherentna alternativna autoritarna ideologija još uvek ne postoji, novi autoritarci efektivno koriste populističke teme da umanje i podriju napredak u demokratskom i ekonomskom razvoju iz dvehiljaditih. U drugim delovima regiona, „kompetitivni šovinizam“ i ugrožavanje manjinskih prava ponovo su na političkoj sceni. U svim državama, klijetelizam i korupcija, koje su ranije demokratske vlasti tolerisale, sada se koriste kao bitna oruđa političke kontrole i hvataju duboke korene u društvu.

Ipak, posle početne zbunjenosti i posrtanja, demokratske snage su se vratile na političku scenu da se suprotstave snažnim autoritarnim trendovima, mada su rezultati njihovog delovanja bitno različiti od zemlje do zemlje. Širok raspon ideja koje izviru iz demokratskih tradicija obnovio je rasprave o savremenim političkim pitanjima. Neke podržavaju liberalna ili socijaldemokratska stanovišta, a druge oštro kritikuju ne samo autoritarne trendove već i kapitalizam i savremene demokratske ustanove u celini.

Demokratski otpori novom autoritarizmu sada uključuju različite organizacione oblike i repertoare delovanja. Dok su neke demokratske stranke „prve generacije“ podlegle klijetelizmu i kooptaciji od strane autoritarnih vlasti, izgubivši tako podršku javnosti, druge se obnavljaju i suprotstavljaju autoritarnim trendovima. Nove stranke su nastale iz onih demokratskih grupa u Srbiji, Hrvatskoj, Sloveniji zabrinutih oligarhijskim i koruptivnim težnjama „starih“ demokratskih stranaka. I jedne i druge pokušavaju da preformulišu rasprave o ključnim političkim pitanjima iz ugla demokratskih, liberalnih i/ili levičarskih ideja. Takođe, oslanjaju se na kredibilno mlađe vođstvo i različita organizaciona i mobilizaciona oruđa i platforme, ne samo da bi povratili podršku tradicionalno demokratskog dela javnosti, već i da steknu podršku ostalih.

Istovremeno, nove inicijative u civilnom društvu su iznikle u otporu novom autoritarizmu s ciljem odbrane ljudskih prava, demokratskih ustanova, vladavine prava, javnih dobara i prostora, kao i u podršci inicijativama koje se tiču sve veće nejednakosti i različitih lokalnih pitanja. Dok neke grupe iz

civilnog društva nastavljaju da blisko sarađuju s vlastima pokušavajući da tako ublaže neke od ovih problema, druge se sve češće opredeljuju za nekonvencionalne političke strategije. Protesti, štrajkovi i društveni pokreti su iznikli da reprezentuju nove društvene grupe, zaštite njihova prava, suprotstave se autoritarnoj vlasti i vladajućim strankama, i da delegitimišu sadašnje političke poretke. Imajući u vidu da je pristup oponenta vlasti medijima znatno sužen, novi društveni mediji i druge *online* platforme, i različite alternativne umetničke prakse, pružaju važne prostore i oruđa za raspravu i mobilizaciju.

Odgovarajući na sve veće nedemokratske pritiske, političke stranke i delovi civilnog društva stvaraju privremene saveze i/ili dugoročne demokratske koalicije koje premošćavaju tradicionalne institucionalne i nekonvencionalne strategije i kombinuju rutinsko političko delovanje s protestima različitih vrsta. Česti protesti građana, izborne borbe i druge inicijative protiv autoritarne vladavine u Makedoniji, skorašnje masovne demonstracije protiv korupcije i neodgovorne vlasti u Rumuniji i protesti građana u Srbiji, Bosni i Hercegovini, Crnoj Gori i Hrvatskoj proteklih meseci i godina uzdrмали su populističke autoritarne vlasti i otkrili potencijal za mobilizaciju građana u ime demokratije i postavili osnovu za naredne političke borbe.

Nove demokratske snage biraju ideje i strategije iz velikog istorijskog rezervoara tradicija, ideja i nasleđa otpora unutar sopstvenog političkog miljea ili onoga u drugim zemljama. Savremena politika suprotstavljanja takođe se oslanja na tradicije otpora – demokratskog i drugog – koje su veoma značajne u Evropi, naročito u balkanskim državama. Seljačke bune, ustanci protiv tuđinske vlasti, revolucionarni pokreti, institucionalne borbe, građanski aktivizam i demokratske revolucije protiv komunističkih i postkomunističkih autoritarnih režima pružaju širok repertoar političkog delovanja kojim se nove demokrate mogu poslužiti.

Međunarodni uticaji i pritisci za demokratiju su popustili poslednjih godina, dok uzajamno ohrabrivanje i podrška među novim autoritarcima u različitim evropskim zemljama cveta, obično skrivena iza antiglobalističke maske. Međunarodni uticaji relevantni danas sastoje se pre svega iz podrške i učenja od demokratskih grupa u zemljama koje se nalaze u sličnom položaju.

Pozivamo autore koji pišu o demokratiji i demokratizaciji iz različitih teorijskih i metodoloških perspektiva u političkim i društvenim naukama da pošalju predloge saopštenja koji se usredsređuju na sledeća pitanja, shvaćena u najširem smislu:

- Uspon populista i krajnje desnice u evropskim demokratijama i demokratski odgovori
- Vrste novog autoritarizma u postkomunističkim zemljama
- Ideje i ideologije (ili njihovo odsustvo) iza novog autoritarizma
- Ideje i ideologije iza novih demokratskih otpora, uključujući istorijske preteče kao izvor inspiracije
- Demokratske stranke i institucionalni otpori autoritarnim trendovima
- Aktivizam civilnog društva u odbrani ljudskih prava, demokratskih ustanova i vladavine prava
- Feministički otpori sužavanju prava žena (npr. Poljska, Hrvatska, Srbija, SAD)
- Odbrana slobode štampe
- Otpori procesima neoliberalizacije
- Stogodišnjica Oktobarske revolucije: revolucionarne ideje, ideologije i tradicije kao izvori demokratskih otpora autoritarizmu danas
- „Obnova utopijskih energija“ – tri decenije posle
- Pouke „revolucija u boji“ i „arapskog proleća“ za nove demokratske otpore
- Otpori ograničenjima imigracije i kršenju prava izbeglica
- Oblici i ishodi širenja demokratskih otpora preko granica država Balkana
- Međunarodna podrška demokratiji u doba novog autoritarizma

Organizacioni odbor: Milada Vahudova (University of North Carolina, Chappell Hill), Ana Krasteva (Novi bugarski univerzitet, Sofija), Cirila Toplak (Fakultet za društvene nauke, Ljubljana), Dejan

Jović (Fakultet političkih znanosti, Zagreb), Asim Mujkić (Fakultet političkih nauka, Sarajevo), Keiçi Kubo (Waseda University, Tokio), Miodrag Jovanović (Pravni fakultet, Beograd), Radmila Nakarada, Snježana Milivojević, Jovan Teokarević, Đorđe Pavićević i Dušan Spasojević (Fakultet političkih nauka, Beograd).

Predloge saopštenja (naslov, sažetak od 250-300 reči, puno ime autora, institucija, elektronska pošta, kratka biografija) poslati na adresu Biljane Đorđević, generalne sekretarke Udruženja za političke nauke: biljana.djordjevic@fpn.bg.ac.rs.

Rok za prijavu je 3. jul 2017. godine. Organizacioni odbor će obavestiti sve prijavljene o ishodu prijave do 1. avgusta. Saopštenja će biti objavljena u zborniku radova ili posebnom izdanju regionalnog časopisa *Političke perspektive*.